

ODPOWIEDZI I SCHEMAT PUNKTOWANIA WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE POZIOM ROZSZERZONY

Zasady oceniania:

- za rozwiązanie zadań z arkusza można uzyskać maksymalnie 50 punktów,
- model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych), uznaje się każdą inną pełną i poprawną merytorycznie odpowiedź, przyznając za nią maksymalną liczbę punktów,
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania otwarte, oceniane w skali 0 – 1, punkt przyznaje się wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w kluczu) przedstawił zdający,
- jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika z polecenia w zadaniu, **ocenie podlega tylko tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu,**
- **jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o zupełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.**

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
1.	B		0 - 1
2.	B		0 - 1
3.	C		0 - 1
4.	C		0 - 1
5.	Rzecznik Praw Obywatelskich		0 - 1
6.	A - 4, B - 3	1 pkt za dwa poprawne wskazania	0 - 1
7.	1 - F, 2 - P, 3 - P, 4 - F,	1 pkt za dwa poprawne przyporządkowania 2 pkt za cztery prawidłowe przyporządkowania	0 - 2
8A.	mandat wolny	0 – 1	0 - 2

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
8.B	Przedstawiciel wybrany w okręgu wyborczym jest reprezentantem całego narodu, a nie społeczności, która go wybrała. Nie musi składać sprawozdania ze swojej działalności i nie można go odwołać przed upływem kadencji. <i>Uwaga: W odpowiedzi <u>muszą</u> znaleźć się przynajmniej dwa z zaznaczonych elementów, aby zdający mógł uzyskać 1 pkt.</i>	0 - 1	
9.	Konstytucyjna zasada jawności określa, że rozpoznawanie spraw przed sądami odbywa się jawnie, czyli publicznie. Dopuszcza ona udział publiczności w procesie sądowym, a tym samym poddaje władzę sądowniczą kontroli społecznej. <i>Uwaga: W odpowiedzi <u>muszą</u> znaleźć się przy dwa zaznaczone elementy, aby zdający mógł uzyskać 1 pkt.</i>		0 - 1
10.	Dwie spośród poniższych: - powszechny dostęp wszystkich ludzi do podstawowego zakresu techniki komunikacyjnej, - istnienie otwartej sieci, czyli nieskrępowanego dostępu do sieci wszystkich operatorów i usługodawców, - zdolność wzajemnego łączenia się i przetwarzania danych, - kompatybilność, czyli zdolność do współpracy wszelkich urzędów, co umożliwia pełny kontakt bez względu na miejsce pobytu ludzi, - stworzenie warunków do konkurencji w tej dziedzinie, - wysoko rozwinięty sektor usług nowoczesnych(m.in. informatyka, telekomunikacja, bankowość, zarządzanie, - wzrost znaczenia gospodarczego firm zajmujących się gromadzeniem, przetwarzaniem i użytkowaniem informacji	1 pkt za jedną cechę	0 - 2

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
11.	A - 2, B - 1, C - 4, D - 5.	1 pkt za dwa poprawnie przyporządkowane wydarzenia 2 pkt za cztery poprawnie przyporządkowane wydarzenia	0 - 2
12.	odwołanie, zażalenie	1 pkt za dwa poprawne elementy	0 - 1
13.	A. wyborcy	1 pkt za cztery poprawne nazwy	0 - 1
	B. prezydent		
	C. parlament		
	D. rząd [gabinet]		
14.	W nazwie następuje odwołanie do funkcji pełnionej w państwach demokratycznych, po władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej. Siła środków masowego przekazu pozwala na kształtowanie społeczeństwa i polityki. Poza tym spełniają one funkcję kontrolną wobec poprzednich trzech władz. Uwaga: W odpowiedzi <u>muszą</u> znaleźć się <u>przynajmniej dwa z zaznaczonych elementów, aby zdający mógł uzyskać 1 pkt.</u>		0 - 1
15.	A. Tutsi – Hutu	1 pkt za wskazanie dwóch stron konfliktu 2 pkt za wskazanie czterech stron konfliktu	0 - 2
	B. Grecy – Turcy		

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
16.A	System większościowy w okresie: XII 2000- I 2002 – spadek poparcia, I 2001 –VIII 2004 – wzrost poparcia, VIII 2004 – IV 2006 spadek poparcia, IV 2006 – X 2007 wzrost poparcia System proporcjonalny w okresie: XII 2000- I 2001 – wzrost poparcia, I 2001 – I 2002 – spadek poparcia, I 2002 – IV 2002 stabilizacja ocen [oceny nie zmieniły się] IV 2002 – VIII 2004 spadek poparcia, VIII 2004 – IV 2006 stabilizacja ocen [oceny nie zmieniły się] IV 2006 – X 2007 wzrost poparcia <i>Uwaga: odpowiedzi umieszczone w nawiasie kwadratowym to przykłady innych możliwych odpowiedzi.</i>	0 - 2 1 pkt za poprawne i pełne określenie jednej tendencji.	0 - 3
16.B.	Im większe zainteresowanie polityką (duże i średnie) tym więcej osób wskazuje na system większościowy jako najlepszy [im mniejsze zainteresowanie polityką (niewielkie lub żadne) tym mniej osób wskazuje na system większościowy jako najlepszy]; [Im bardziej respondenci są zainteresowani polityką, tym lepiej mają wyrobione opinie, czyli częściej wskazują jeden z systemów, a rzadziej odpowiadają, że sprawa ta nie ma dla nich znaczenia]. <i>Uwaga: należy uznać inne odpowiedzi, zgodne z wynikami badań, nie wymaga się danych liczbowych</i> <i>Odpowiedzi umieszczone w nawiasie kwadratowym to przykłady innych możliwych zależności.</i>	0 - 1	
17.A.	Większość wyborców oczekuje sprawnego rządzenia państwem.	0 - 1	0 - 2

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
17.B.	Wyjaśnienie Obowiązujący w Polsce system wyborczy pozwala na to (na realizację oczekiwań wyborców). Uzasadnienie Np. System wyborczy umożliwia zdobycie dużej ilości mandatów najsilniejszej partii, często jednak partia rządząca, aby zrealizować swój program wyborczy zmuszona jest do tworzenia koalicji zapewniającej jej większość w parlamencie. <i>Uwaga: w uzasadnieniu należy uznać inne poprawne merytorycznie odpowiedzi.</i>	0 - 1 1 pkt za wyjaśnienie i uzasadnienie	
18.A.	A) art. 24. ust.6. C) art. 25. ust.2. (pkt 2.) D) art. 25. ust.2.(pkt 1.)	0 - 1 1 pkt za trzy poprawne wskazania	0 - 2
18.B.	Wzrósł udział procentowy osób w grupie zdecydowanie uważających, że powinien istnieć prawny zakaz finansowania partii politycznych i komitetów wyborczych (grupa zdecydowanie tak) oraz grupie osób zdecydowanie temu przeciwnych (grupa zdecydowanie nie). Spadł[zmniejszył się] udział procentowy osób . niezdecydowanych, szczególnie w grupie „trudno powiedzieć” oraz w niewielkim stopniu w grupach „raczej tak” i „raczej nie”. [Wzrost udziału procentowego osób zdecydowanych na „tak” i zdecydowanych „nie” oraz spadek udziału procentowego osób niezdecydowanych]. <i>Uwaga: odpowiedzi umieszczone w nawiasie kwadratowym to przykłady innych możliwych zależności.</i>	0 - 1	
19.A.	- osobowość liderów partii, - wyniki sondaży, - popularność medialna	0 - 1 1 pkt za trzy poprawne elementy	0 - 3

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
19.B.	- dotacja budżetowa, - parlamentarne fundusze na utrzymanie biur poselskich.	0 - 1 1 pkt za dwa poprawne elementy	
19.C.	Obie partie nie otrzymywały w 2004 roku dotacji budżetowej, ponieważ PO brała udział w wyborach parlamentarnych w 2001 r. jako ruch, a nie jako partia polityczna, zaś SdPI nie brała udziału w tych wyborach – powstała dopiero w 2004 r. <i>Uwaga: W odpowiedzi <u>muszą</u> znaleźć się odniesienia do dwóch partii politycznych, aby zdający mógł uzyskać 1 pkt.</i>	0 - 1	
20.	Temat 1		0 - 20
I. Treść pracy Zdający: A) przedstawia oba systemy wyborcze, krótko je charakteryzując, np. ordynacja większościowa – wywodzi się z tradycji Wielkiej Brytanii, przyjęta w większości krajów anglosaskich. W Polsce stosowana w wyborach do Senatu. System ten poprzez ograniczenie liczby ugrupowań w Parlamencie prowadzi do powstania jednopartyjnej większości, cechuje go podział kraju na jednomandatowe okręgi wyborcze, w których zwycięża kandydat zdobywający najwięcej głosów, ordynacja proporcjonalna – wymyślona przez belgijskich socjalistów pod koniec XIX wieku, stosowana w wielu krajach europejskich. W celu rozdzielenia mandatów stosuje się różnego rodzaju przeliczenia np. metodą d'Hondta lub Sainte-Lague'a. W intencji twórców miała lepiej oddawać preferencje wyborcze, cechuje ją podział kraju na wielomandatowe okręgi wyborcze, w których wyborcy głosują na listy kandydatów zgłoszone przez partie polityczne.		0 – 4 0 – 2 za charakterystykę każdego systemu	

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
	B) ocenia zalety i wady obydwu systemów, np. Ordynacja większościowa: zalety Wiadomo kto reprezentuje dany okręg wyborczy, podtrzymuje powiązanie reprezentanta z wyborcami, daje szansę na wybór niezależnym kandydatom, korzystnie wpływa na tworzenie większości parlamentarnej, dzięki czemu utrzymuje się spójna postawa dla rządu. wady Prowadzi do zjawiska głosów straconych, które oddano na mniej popularne opcje, istnieje tendencja do głosowania partyjnego, dwubiegunowość systemu wyklucza mniejszości etniczne i światopoglądowe. Ordynacja proporcjonalna: wady Prowadzi do rozczłonkowania parlamentu, słaba więź reprezentanta z wyborcami, możliwość zaistnienia partii skrajnych, duża władza kierownictwa partii w ustalaniu list wyborczych. zalety Większa reprezentatywność w parlamencie, nie istnieje zjawisko głosu straconego, zwiększa niezależność kandydatów od kierownictwa partii.	0 – 6 1 pkt za 2 elementy, 2 pkt za 4 elementy, 3 punkty za 6 elementów; (łącznie 3 pkt) 1 pkt za 2 elementy, 2 pkt za 4 elementy, 3 punkty za 6 elementów; (łącznie 3 pkt)	
	C) jasno formułuje stanowisko,	0 – 1	
	D) uzasadnia zajęte stanowisko podając trzy argumenty np. ordynacja proporcjonalna zmusza partię rządzącą do zawierania koalicji, co może utrudniać realizację zapowiadanego programu lub ordynacja większościowa gwarantuje większą stabilność parlamentu, łatwiejsze sformowanie trwałego rządu i szybkość procedury. <i>Uwaga: zdający może uznać, że obydwie ordynacje mają wady i wskazać jako najlepszy system mieszany. Jeśli to właściwie uzasadni przyznajemy punkty.</i>	0 – 3	1 pkt za każdy argument

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
	E) wykorzystuje materiały źródłowe.	0 – 4 (1 pkt za pełne odwołanie się do jednego źródła + 1 punkt za właściwy kontekst)	
	II. Kompozycja Przemyślana, spójna i logiczna struktura pracy, właściwe proporcje.	0 – 1	
	III. Język, styl, estetyka i czytelność	0 – 1	
Temat 2			
	1. Treść pracy Zdający: A) przedstawia sposoby finansowania partii politycznych w Polsce, - źródła publiczne (pośrednie: bezpłatny dostęp do mediów w czasie wyborów oraz bezpośrednio dotacje i subwencje przedmiotowe), - źródła prywatne (spadki, zapisy, składki członkowskie, dochody z majątku partii), - inne źródła (oprocentowanie rachunków i lokat bankowych, obrót obligacjami i bonami skarbowymi Skarbu Państwa), - zbycie składników majątkowych partii, działalność pozagospodarcza)	0 – 4 (1 pkt za każdy sposób)	

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
B)	wskazuje wady i zalety obowiązującego systemu, Zalety np. konieczność ujawnienia źródeł finansowania partii, prawne ograniczenie posiadania dochodów niejawnych, niezależność polityków, brak uwikłania w kontakty z prywatnymi sponsorami, możliwość finansowania partii przez członków i sympatyków. Wady: np. skutkiem finansowania przez państwo jest etatyzacja partii, co powoduje silniejsze powiązanie z państwem niż z obywatelami, utrudnia dostęp małym i nowym ugrupowaniom, obciąża podatników a przy ciągłych niedoborach finansowych w sferze budżetowej budzi społeczny sprzeciw.	0 – 6 1 pkt za każdą zaletę (łącznie 3 pkt) 1 pkt za każdą wadę (łącznie 3 pkt)	
C)	jasno formułuje swoje stanowisko	0 – 1	
D)	przedstawia uzasadnienie zajętogo stanowiska, podaje trzy argumenty zalety np. jawność finansowania partii pozwala na zachowanie jasnych reguł gry, fundusze wydane na kampanię wyborczą są kontrolowane przez Państwową Komisję Wyborczą, partia jest zobowiązana do rzetelnego rozliczenia, ogranicza to w największym stopniu podatność na korupcję. Uniezależnia politykę od finansowania przez „sponsorów” i powiązania z biznesem. Finansowanie partii politycznych obciąża budżet państwa, a środki przeznaczone na te cele mogły wzmocnić niedofinansowane resorty Etatyzacja partii powoduje coraz większe oderwanie elit od społeczeństwa	0 – 3 (1 pkt za każdy argument)	
E)	wykorzystuje materiały źródłowe.	0 – 4 (1 pkt za pełne odwołanie się do jednego źródła + 1 pkt za właściwy kontekst)	
II. Kompozycja Przemyślana, spójna i logiczna struktura pracy, właściwe proporcje.		0 – 1	
III. Język, styl, estetyka i czytelność		0 – 1	